

Риёзус солиҳийн шарҳи / Ҳаё ва унинг фазилати ҳамда у билан хулқланишга одатланмоққа тарғиб қилиш ҳақида / 994-ҳадис

994 - وَعَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَكُنَّا إِذَا أَشْرَقَنَا عَلَى وَادٍ هَلَّلْنَا كَبَرْنَا ارْتَفَعَتْ أَصْوَاتُنَا، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «يَا أَيُّهَا النَّاسُ؛ ارْبَعُوا عَلَى أَنْقُسِكُمْ؛ فَإِنَّكُمْ لَا تَدْعُونَ أَصْمَمَ وَلَا غَائِبًا، إِنَّهُ مَعَكُمْ، إِنَّهُ سَيِّعٌ قَرِيبٌ». مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ [خ .[2704، م 2992]

«ارْبَعُوا» بِفَتْحِ الْبَاءِ الْمُوَحَّدَةِ أَيْ: ارْفَقُوا بِأَنْقُسِكُمْ.

994. Абу Мусо ал-Ашъарий розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам билан бирга эдик. Бир водийга келиб, таҳлил* ва такбир* айтиётганимизда овзларимиз кўтарилиб кетди. Шунда Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам: «Хой одамлар! Ўзингизга раҳмингиз келсин! Чунки сизлар кар ва ғойибга дуо қилмаяпсизлар. Албатта, У сизлар билан биргадир. Албатта, У ўта эши туувчи ва жуда ҳам яқин Зотдир. У Зотнинг номи баракотлидир, улуғлиги олийдир», дедилар».

Муттафакун алайҳ.

Шарҳ: Таҳлил айтиш – «Лаа илааҳа иллаллоҳ» («Аллоҳдан ўзга илоҳ йўқ»), «Лаа илааҳа иллаллоҳ, Мұхаммадун Расулуллоҳ» («Аллоҳдан ўзга илоҳ йўқ, Мұхаммад соллаллоҳу алайҳи васаллам Аллоҳнинг элчисидир») каби Аллоҳнинг ягоналигини, биру борлигини англатувчи ибораларни айтиш.

* Такбир айтиш – «Аллоҳу акбар!» («Аллоҳ энг улуғ Зотдир!»), «Аллоҳу акбару кабириро!» («Аллоҳ жуда ҳам, ҳақиқатан ҳам энг улуғ Зотдир!») каби ибораларни айтиб, Аллоҳ таолони улуғлаш.

Юқорига күтарилиганды «Аллоҳу акбар», пастга тушаётганды «Субҳааналлоҳ», дейиш суннатдир.

Сафарга чиққанда ҳар тепалликка чиққанда Аллоҳу Акбар, пастга тушаётганды эса Субҳаналлоҳ деб айтиш ва бу ҳолатда овозни ошиқча баландлатмаслик билан алоқали беш ҳадис ўқидик.

Биринчи ҳадисда Жобир (р.а.) саҳобаларнинг бу масаладаги ҳолатни айтиб берганлар.

Иккинчи ҳадисда эса Ибн Умар, Жобир (р.а.) берган ҳабарга Расулуллоҳ ҳам қўшилиб саҳобалари билан тепаликка чиққанда Аллоҳу Акбар, пастга тушаётганды эса Субҳаналлоҳ деб айтганлигини қўшимчалаган.

Учинчи ҳадисда яна Ибн Умар (р.а.), Пайғамбаримиз Ҳаж ва умра каби ҳамда ғазот ва жиҳод каби сафарларидан қайтаётганды юқоридаги амалларни қилганлигини қўшимчалаган. Қўшимча қаторида «Лаа илаҳа иллаллоҳу ваҳдаҳу лаа шариқа лаҳу, лаҳул мулку ва лаҳул ҳамду ва ҳува ъала кулли шайъин қодийр. Ойибuna обидуна сажидуна лироббина ҳамидуна, содақоллоҳу ваҳдаҳу ва насоро абдаҳу ва ҳазамал аҳзоба ваҳдаҳу», деб айтганларини зикр қилинди.

Тўртинчи ҳадисда, Абу Ҳурайра, сафарга чиқаётган кимса Расулуллоҳга келиб насиҳат сўраганды Расулуллоҳ с.а.в. Аллоҳга тақво қилиб, ҳар баландликка кўтарилиганды такбир айтишини васият қилганигини билдирган. Яъни пайғамбаримизнинг амали билан сўзи бир-бирига тўғри келмоқда. Пайғамбаримиздан дуо тилаган кимсалардан хурсад бўлганлар ва сафари бехатар бўлиши учун дуо қилганлар.

Бешинчи ҳадисда эса, Абу Мусо ал-Ашъарий (р.а.) ҳаяжондан такбир ва тасбехни баланд овоз билан айтганликларини, Расулуллоҳ с.а.в. буларни овозини пасайтиришларини тавсия қилганлигини ва Аллоҳ доимо уларнинг ёнида ва уларга жонидан ҳам яқин эканлигини айтган.

Шундай қилиб юқоридаги беш ҳадисдад сафарга чиққанда такбир ва тасбех айтишнинг фазилати маълум бўлмоқда.

Манба: hadis.islom.uz

